

Architectuur als startpunt

In het FoMu van de Provincie Antwerpen loopt *Capturing the Sensible – Memories in architecture*, het project van Lara Mennes. Haar werk heeft veel te maken met architectuur en stedenbouw.

TOREN, DANSEN, THUIS

Een buitentrap leidt naar de ingang van het huis waar Lara Mennes (*1982) leeft en werkt. Ze woont in Deuzeld, een wijk van Schoten. Dit kwartier kende in de negentiende eeuw een grote bevolkingstoename door de industrialisering die er kwam na de aanleg van de Kempische Vaart en, later in de twintigste eeuw, van het Albertkanaal.

Ze studeerde fotografie aan de Hogeschool Sint-Lukas te Brussel (2000-2002) en kunstgeschiedenis aan de Vrije Universiteit Brussel (2002-2006). Daarna ging ze verder met kunststudies om een master te halen aan het Central Saint-Martins College of Arts and Design in Londen (2006-2008). Het is een zeer internationaal gerichte school waar alle disciplines aan bod komen.

Tijdens haar opleiding in de Britse hoofdstad realiseerde ze enkele projecten.

Faded speelt zich af in en rond de Gentse Boekentoren van Henry van de Velde. Ze ziet de toren als een krachtig, modernistisch signaal in de stad dat mee de skyline bepaalt. Anderzijds is de toren onderhevig aan verval, ten prooi aan de werking van de tijd. Ze laat een danseres de ruimte verkennen, een dan-

seres die eveneens langzaam vervaagt in het licht dat overvloedig binnen valt. Ze heeft trouwens al in 2006 een gelijkaardig project op poten gezet waarbij ze Sophie Machtelinckx vrijelijk laat improviseren in een negentiende-eeuwse ijskelder in het Brusselse. In deze reeks *Phases* speelt vooral het contrast tussen de zeer statische architectuur en de vloeiende bewegingen van de danseres een sleutelrol.

Een ander project omvatte een viertal *flipbooks* (ook wel duimbioscopen genoemd), je kent ze wel: door de bladzijden vlug voorbij te laten glijden heb je de indruk dat er animatie ontstaat. *Dancing London* toont de voeten van een danser die beweegt in een Londense straat. De beweging is vertraagd weergegeven zodat de danser ter plaatse lijkt te blijven. In het echt is dat amper mogelijk. Ze koppelt er meteen de bedenking aan vast dat het in het echte leven ook niet mogelijk is om zomaar tot rust te komen om je te realiseren waar (wie) je bent.

Ze stelt zich ook vragen over haar verhouding tot thuis. Wat is dat 'thuis zijn'? Als je voortdurend beweegt tussen twee steden, waar ben je dan thuis? Het gaat over aanpassen en niet aanpassen. Haar project concretiseert zich in twee torens als twee flatgebouwen in

Fotografie van Lara Mennes

constructie. Ze symboliseren de steden Antwerpen en Londen met voornamelijk op de vloeren de beelden van haar thuis.

BESLAGEN GEVELS

Het is duidelijk dat het Lara Mennes niet te doen is om de mooie foto, ze stelt zich vragen, ze heeft een boodschap zonder drammerig te zijn, ze heeft ons iets te vertellen. Dat zal de jury van de Prijs Jonge Belgische Schilderkunst in 2009 ook gezien hebben. Ze had haar afstudeerproject voor de prestigieuze wedstrijd ingezonden en behaalde meteen de hoofdprijs voor haar *Cité – Volkswoningbouw & S.A. Charbonnages de Winterslag*.

Het ging om een installatie van 38 foto's en teksten die ze presenteerde in een zwarte gang. De teksten zijn enerzijds afkomstig uit de archieven en anderzijds uitspraken van huidige bewoners. De archiefteksten zijn niet gespeend van enige hoogdravendheid en spreken van de verborgen rijkdommen van de rustige Kempen en de bloei van de Belgische industrie. Die citaten verwijzen uiteraard naar de bloeitijd van de steenkoolmijnen in het Kempisch bekken. De tijd dat gastarbeiders uit Italië, Polen, Spanje en later vooral Marokko en Turkije naar ons land werden gelokt om er in de zware industrie te werken.

De foto's zijn er van de situatie zoals ze de mijnsite heeft aangetroffen op het einde van het eerste decennium van de eenentwintigste eeuw. De majestueuze mijngebouwen van weleer zijn in verval, de werkplaatsen zijn verlaten, alles lijkt desolaat en verloren. Ze toont ook de woningen en alhoewel er geen mens te bespeuren valt, weet je dat ze bewoond zijn. Dat er leven is, zorgvuldig van de buitenwereld afgeschermd. De op zich harmonieuze eenvormigheid van de diverse huizen is doorbroken door allerlei individualiserende ingrepen, kleine verbouwingen en 'modernisering'. Gelukkig worden deze mijnsites met hun tuinvijken nu stilaan ook beschermd en met respect gerestaureerd. Ze zijn een bezoek overigens meer dan waard.

De jury was onder de indruk van de manier waarop Lara Mennes "de fotodocumentaire verruimt naar talloze onderzoeksterreinen en interpretaties van typografische, sociologische, stedenbouwkundige en historische aard. Ze maakt daarbij gebruik van archieven, getuigenissen en het collectieve geheugen van een plek en een bevolkingsgroep." Van dit project is ook een fotoboek verschenen, het is meteen een boeiend document. Ze

schreef er zelf ook een tekst in onder de toch wel poëtische titel *Waar de wasem der tijd de gevels heeft beslagen*.

"Architectuur is altijd mijn startpunt," zegt ze, "van daaruit kan je heel wat verhalen koppelen aan dingen en aan mensen. Het begint bij de interesse in een bepaald gebouw, een site. Winterslag bijvoorbeeld is erg gestructureerd, in de rest van ons land is dat niet bepaald het geval. Voor mijn volgende tentoonstelling ben ik uitgegaan van de ideeën van architect Renaat Braem en zijn boekje over België als het lelijkste land ter wereld."

Om haar beelden de juiste draagkracht te geven zoekt ze naar het meest gepaste medium. Voor haar nieuwe reeks heeft ze gewerkt met polaroidfoto's waarvan ze de twee onderdelen gescheiden heeft en het beeld heeft vastgelegd op aquarelpapier. Op die manier kunnen de chemicaliën geen rol meer spelen. Bij de huidige polaroidfoto's gebeurt het nog steeds dat het beeld vervaagt en volledig verdwijnt na enige tijd. Door de werkende delen te scheiden voorkomt ze dat dit gebeurt en bekomt ze natuurlijk een heel eigen textuur in haar afdruk. Het beeld heeft een andere uitstraling, de geschiedenis van het gebouw wordt reeds door de afdruk zelf gesuggereerd. De foto roept een emotionele benadering op die voor een stuk los staat van het onderwerp maar waardoor het onderwerp mee wordt bepaald en ervaren.

SPOREN VAN DE VERLOPENDE TIJD

Het lijvige boekwerk *Les Lieux de Mémoire* (7 delen) van de Franse historicus Pierre Nora, waarin hij stelt dat we zoveel over het geheugen spreken en zo weinig over herinnering, was aanleiding voor een tentoonstellingsproject in Maaseik. De snelle opeenvolging van feiten en informatie, de versnelling van de geschiedenis confronteert ons met het verschil tussen herinnering en geschiedenis. Het geheugen is een levend en fragiel organisme, het is beïnvloedbaar en kwetsbaar maar ook vol zin en betekenis, beladen met emoties en magie. De curatoren Ludo Thys en Kristof Reulens zetten rond dit uitgangspunt een project op met hedendaagse kunstenaars op plekken die een geschiedenis, een betekenis hadden of konden hebben in de regio. Lara Mennes werkte rond de Willibrorduskapel in Aldeneik.

We kennen ze allemaal, die oorden van pieuze godsvrucht, klein of groot, door rijke of minder rijke bewoners langs wegen en paden opgericht en die nu moeten beschermd worden of ze verdwijnen. De kapel die Lara koos was gesloten voor het publiek, vergeten en

info

Tentoonstellingen met werk van Lara Mennes

- FoMu, Antwerpen
Jonge Belgische Fotografie, Sarah Carlier & Lara Mennes
Tot 3 juni 2012

- Artist in residence in het Emile van Doren Museum, Genk
Presentatie van het werk in juni 2012

- Galerie Beldé, Antw.
Groepstentoonstelling
Van 6 juli tot 25 augustus 2012

- C-Mine, Genk
Lara Mennes-Between Stories, Van 19 augustus tot 14 oktober 2012

Boek
Cité. S.A. Charbonnages de Winterslag Volkswoningbouw
Berger & Montag Publishers

ISBN 978-90-8143-060-9

www.laramennes.be

bouwvallig. Ze besloot om dit bouwwerk terug te geven aan dat publiek. Maar ook zij kon er niet binnen... Ze maakte daarom foto's van het interieur doorheen het sleutelgat en printte die op transparante platen. De platen werden in sokkels gevat en opgesteld in de vorm van de kapel. Op de foto's zijn de contouren van het sleutelgat nog zichtbaar en ook lieten de omstandigheden van de opnames geen haarscherpe foto's toe. Zo ontstaat er een zeker gevoel van voyeurisme bij de toeschouwer, hij krijgt iets te zien wat eigenlijk niet voor zijn ogen bestemd is. Het wanordelijke en rommelige interieur draagt daar ook een steentje toe bij.

Dit project laat duidelijk zien dat het bij Mennes om meer gaat dan om fotografie, ze gebruikt het middel om haar punt te maken. Het is geen doel op zich.

In het Fotomuseum van de Provincie Antwerpen brengt ze *Capturing the Sensible – Memories in architecture* een project waaraan ze het voorbije jaar heeft gewerkt. Ze heeft verlaten gebouwen geëxploreerd en er details gefotografeerd. Het gaat om scholen, fabrieken en werkplaatsen. Ze legt er geduldig de sporen vast van mensen en dingen die er niet meer zijn, dingen die zijn achtergelaten en vertellen hoe het was. Ze noemt ze zelf 'sporen van de verlopende tijd'. Het zijn foto's om bij te mijmeren, een soort eigentijdse vanitasbeelden over vergankelijkheid en voorbijgaand leven. Maar ze kunnen ook aanleiding zijn voor wilde fantasieën over wat er daar allemaal niet kan gebeurd zijn én over wat daar nog allemaal mee kan gedaan worden in onze tijd van milieubewustzijn en hergebruik.

Daan Rau

Museum van Deinze en de Leiestreek

© Koen Vanmechelen - "Symbiosis" - 2008

Koen Vanmechelen

5 mei – 19 augustus 2012

L. Matthyslaan 3-5, 9800 Deinze
 Tel.: 09 381 96 70
 museum@deinze.be; www.museumdeinze.be
 Open: dinsdag tot vrijdag: 14 – 17.30 u;
 zaterdag & zondag: 10 – 12 u en 14 – 17 u;
 maandag gesloten

Provinciaal Cultuurcentrum Caermersklooster

Vrouwebroersstraat 6 · 9000 Gent
 tel. 09-269 29 10
 caermersklooster@oost-vlaanderen.be
 www.caermersklooster.be

tentoonstelling

Provinciale Prijs Beeldende Kunst 2011

Filip Berte laureaat
Sarah Westphal en Manor Grunewald

genomineerden
 van 27 april tot 17 juni 2012

11.11.11.-boekenverkoop
 van 22 tot 24 juni 2012

doorlopend open van 10 tot 17 uur
 gesloten op maandag

